

P⁺
SPECIAL
Jaargang 17
Week 17 | 2019

Hackaton over
inclusief bankieren

Transacties zonder geld

BANKING TRANSACTIES ZONDER GELD

De nieuwe ruilhandel

Ruilen zonder geld. Jij snoeit mijn tuin, ik maak voor jou eten. Dat kan met de app 'Givo', die in 48 uur tijd ontwikkeld werd op de Odyssee Hackaton in Groningen. Waarom kozen hoogleraar Jan Jonker en zijn mede-juryleden juist voor deze oplossing, die 'inclusief bankieren' mogelijk maakt?

Vijf teams. Een opdracht. Bouw een prototype dat het mogelijk maakt dat mensen onderling waarden uitruilen.

Het prijswinnende team Socialtec bouwde de app 'Givo' die het gebruikers mogelijk maakt een emmer appels te ruilen voor pianoles. Er komt geen euro meer aan te pas.

Wat valt er op een Hackaton te halen?

De entree is aardedonker. IJswitte lichtflitsen verraden een diep en leeg gewelf. In de hal klinkt een loodzwaar digitaal geluid, dat botst tegen kale betonnen palen. Na het omdoen van het polsbandje 'Odyssey Hackaton 2019' is het alsof je op weg gaat naar een schuilkelder na de atoomaanval.

Open ijzeren trap omhoog. Bordjes met de waarschuwing 'One Way Up'. Waar is de trap naar omlaag dan? Daarboven onverwacht een enorme fabriekshal met zeker zo'n duizend mensen, de meesten jong. Maar niet met witte maskers op, het symbool van anti-globalisten. Of met donkere gezichten in de schaduw van hun hoodie. Het is hier eerder *spacey*, alsof in deze verlaten Suikerfabriek in Groningen koortsachtig gewerkt wordt aan de scripts voor een reis die ons moet wegvoeren van deze verdoemde planeet aarde. En in zekere zin is dat ook wel een beetje zo, ook al is het ontvullerend om te leren dat het ministerie van Binnenlandse Zaken een van de hoofdsponsors van deze 'gathering' is. En er teams aan het werk zijn voor de Kamers van Koophandel. Hun opdracht: vind een manier

waarop klanten niet onder een valse naam gegevens van bedrijven kunnen opvragen. Ook de brandweer zette hier een opdracht weg. Is het mogelijk met kunstmatige intelligentie op basis van de eerste videobeelden en foto's van omstanders tot een goede inschatting van de samenstelling van de rook te komen? Kun je bij deze brandhaard naar binnen als brandweerman, of kun je maar beter op een afstand blijven?

We snappen nu ook waarom op het parkeerterrein voor dit vervallen industrieel erfgoed ook een paar dure Porsches staan. Het bedrijfsleven maakt op deze manier graag gebruik van de kennis van deze nerds. De Hackaton biedt een spannende introductie met Blockchain en open decentrale platforms als Ethereum. Hier zie je hoe er door middel van cryptotechnologie

beveiligde programma's en apps gebouwd worden. In korte tijd moet er een werkend prototype gepresenteerd worden. Daarna weten transporteurs van grote wisselende vrachten - zoals grondstoffen op zeeschepen - hoe ze met Blockchain hun vervoersrisico's beter kunnen verzekeren. Dat zijn hele interessante businesskansen, dus wachten er beloningen voor het winnende team tot 10 duizend euro. Plus de belofte om een prototype verder uit te bouwen en zelfs op de markt te brengen. Bij binnenkomst leek de Hackaton over een verloren wereld te gaan. In werkelijkheid wordt hier keihard gewerkt aan een wereld van hoop. En duurzaamheid. Maar dat is voor de deelnemers al zo vanzelfsprekend, daar wordt nauwelijks meer een woord aan vuil gemaakt. Natuurlijk is de toekomst fossielvrij.

► Een team dat op eigen kosten uit Oekraïne afreisde, haalt pas bij het oorverdovende eindsein op zondagmiddag 12.00 uur de vingers van het toetsenbord. Tot de laatste seconden werkten zij door aan hun voorstel. Ze maken op de Hackaton deel uit van een competitie van vijf verschillende teams, die een model ontwikkelen voor nieuwe waarde-transacties: 'Inclusive Banking'. Bankieren door burgers die elkaar diensten of producten aanbieden en samen overeenkomen wat deze waard zijn. Wat heb je er als eenzame bejaarde in je donkere portiekflat voor over om in een zonnige tuin af en toe een kopje thee te drinken? En wil de gastheer in ruil daarvoor dat erfstuk hebben dat anders naar een ver neefje gaat dat toch nooit iets van zich laat horen?

Spijtig voor de Oost-Europeanen, maar de jury onder leiding van hoogleraar Jan Jonker kiest voor een app van het Nederlandse team Socialtec. Teamcaptain ing. Michiel Heij (1984) uit Zutphen presenteerde beelden van de app 'Givo', die er altijd al geweest lijkt te zijn. Zo simpel, zo gebruiksvriendelijk. "Dit kan iedereen", constateerde de jury, in beraad bijeen: "Dus is de kans groot dat er snel een

omvangrijk netwerk van gebruikers kan worden opgebouwd." Hoe het werkt? Het lijkt wel wat op 'tinderen', wanneer iemand op zoek is naar een partner en foto's van kandidaten wegschuift. Bij 'Givo' zoek je op je smartphone eerst op onderwerp. Pictogrammen geven interesses aan. Koffie, oftewel gezelschap. Gereedschap, oftewel handige hulp. Muziek. Tuin. En hup, na de keuze in razende vaart de plaatjes langs tot je een aanbod vindt dat past bij wat je zoekt. Aanbieder contacten maar. In drie stappen klaar. Of net andersom: je biedt als jouw interesses onder andere aan met je fototoestel een bijzondere gelegenheid vast te leggen. Het algoritme achter de app zoekt andere deelnemers in het ecosysteem die interesse in dat voorstel hebben. En stelt een match of matches voor. Weer even swipen en klaar. Alle complexe berekeningen blijven buiten beeld, want de schoonheid schuilt ook hier weer in de eenvoudige presentatie.

De app van Socialtec maakt een utopisch ideaal tastbaar. 'Givo' staat dan ook voor: geef weg wat je zelf in overvloed hebt. De 'waardepionier' Heij loopt ermee vooruit op Web 3.0-technologie die het mogelijk gaat maken

dat iedereen straks decentraal eigenaar is van de eigen informatie. Er zal geen Facebook meer zijn, dat persoonlijke gegevens kan verzamelen en doorverkopen aan derde partijen. Het decentrale web van de toekomst is 'eigenaarloos', zegt Heij. De database-benadering van Blockchain vervolmaakt het systeem.

"Wij maken ook bewust geen gebruik van tokens (alternatieve munteenheden)", zegt de winnaar. "Het levert te veel vragen op. Is een autorit naar Amsterdam in een Porsche meer waard dan in een Fiatje? Ja? Hoeveel dan? Zeg het maar. Voor wie een flatje op het noorden heeft, is een paar uur in een zonovergoten tuin zitten veel meer waard dan voor iemand die wel zon op het balkon heeft. Waarden zijn zo subjectief. Wij laten het liever aan de gebruikers zelf over wat iets ze waard is, wanneer ze met elkaar willen ruilen. Dat dit kan, is juist zo gaaf aan ons systeem."

"Is een autorit naar Amsterdam in een Porsche meer waard dan in een Fiatje? Ja? Hoeveel dan? Zeg het maar."

Waarom wil Jan Jonker 'Back to the Future'?

Voor de feestzaal van de Hackaton staat de auto uit de film 'Back to the Future', een DeLorean DMC-12 met vleugeldeuren. Ze staan wijd open, als een albatros die wil opstijgen. De symboliek van deze tijdsmachine bevalt hoogleraar duurzaamheid Jan Jonker wel. Ook de programmeeropdracht die de ngo OCF2.0 verstrekte, gaat heel ver terug in de tijd, om zo een betere toekomst tot stand te brengen. Hoe kunnen mensen zaken en diensten ruilen, waarvan ze de waarde onderling vaststellen?

“Dat noemen wij dus circulair bankieren, of inclusief bankieren”, ligt Jonker toe, terwijl hij en zijn teamleden op de Hackaton toezien op het werk van zijn vijf teams. Is het huidige geldsysteem dan zo slecht? Jonker: “Ja. Jij en ik kunnen niet zelf bepalen wat iets waard is. Tegelijkertijd zijn de belangrijkste zaken op

deze aarde die wij allen heel waardevol vinden in geld uitgedrukt niets waard. Neem de natuur. Die vinden wij heel belangrijk. Maar anderen bepalen voor ons dat die natuur niets waard is en lozen er zonder betaling hun afval in. Terwijl de natuur voor het voortbestaan van onze wereld van grote waarde is. En grondstoffen zijn dat ook, ook al worden ze nu als afval bestempeld. Dan heeft een systeem zichzelf dus opgeheven. Ik wil naar een systeem dat deze waarden wél meeneemt. Dus niet half half doorgaan met iets dat zo overduidelijk is vastgelopen.”

Jonker beschouwt 'inclusief bankieren' als een belangrijke stap in duurzaamheid, circulariteit en inclusiviteit. “Givo is een manier om mensen weer te betrekken bij een eigen, peer to peer economie.” Voor mede-jurylid Dré Kampfraath was dat

een argument om voor 'Givo' als winnaar te kiezen. “Mensen die veel potentieel aan waarde hebben, omdat ze bijvoorbeeld tijd over hebben, kunnen dit in een transactie gaan inzetten. Daardoor kunnen zij ook meer deelnemen aan de maatschappij.”

Door voor dit prototype te kiezen, wordt dan ook eerder een start gemaakt, dan een competitie afgesloten. Jonker: “Het is nu zaak een pan-Europees programma uit te rollen, zodat we schaal gaan maken. Om tot geslaagde deals te komen, heb je deelnemers nodig. Geen 500 mensen, maar tien- of honderdduizenden. Dan moet je dus aan Europa denken. In 2020 moet er programma starten om onze winnende app 'Givo' voor de hele EU toegankelijk te maken. We gaan de app dit najaar al testen in vijf steden in Nederland en België. Ik hoop dat volgend jaar tien Europese steden volgen.”

Hoogleraar Duurzaamheid Jan Jonker: “Onze app 'Givo' maakt het net als drieduizend jaar geleden weer mogelijk zaken en diensten onderling te ruilen, waarvan wijzelf de waarde bepalen.”

Waarom werken alternatieve munten niet?

Hoe lang is het geleden dat de eerste muntjes ontstonden en er een einde kwam aan de ruilhandel? Uiteraard was het een handelsvolk dat op de gedachte kwam om van een legering van goud en zilver (electrum) een plaatje met opdruk te slaan. Deze 'stater' ontstond 2.700 jaar geleden in Griekenland, in Lydia, tegenwoordig het meest westelijke stuk van Turkije. De stad Troje lag ook hier. Met dit muntje konden de zeevaarders gelijkwaardige deals voor hun handelswaar afsluiten. En ook konden de groeiende steden er hun soldaten mee betalen om oorlog te voeren.

Sindsdien is er dus geld. En kritiek op munten en wat ze vertegenwoordigen. Tal van pogingen ontstonden om met alternatieve munten een duurzamere economie te bouwen, maar vrijwel alle pogingen mislukten. Waarom zou een digitaal platform nu wel ineens werken? Voor jurylid Bas Wisselink was dat een van de vragen, waarop hij de ontwerpen op de Hackaton beoordeelde. Hij kent het probleem met 'tokens' maar al te goed. Zo was er kort na de eeuwwisseling de 'Noppes', een eerste digitaal

systeem waarbij je voor klusjes een waarde ontving, die je weer kon inruilen bij een andere deelnemer. P+illustrator Joep Buijs tekende de ene na de andere cartoon, maar kon zijn verdiende Noppes vervolgens niet meer kwijt bij andere deelnemers aan dit netwerk. Na een massage en een advies over het inrichten van zijn huis volgens Feng Shui principes typeerde hij zichzelf als 'schatrijke Noppeskapitalist'; alsof hij net als Dagobert Duck rondzwom in een pakhuis vol munten. Uiteindelijk gaf hij zijn vermogen terug aan de organiserende stichting.

Hoe zo'n onbalans te voorkomen? “Wanneer het gebied te klein is, gaat een alternatieve munt niet werken”, stelt Wisselink, die doceert over Blockchain en Bitcoin. Hij is sowieso tegen het invoeren van alternatieve munten. “Ik ken alleen in Zwitserland een succesvol voorbeeld. Alle andere initiatieven liepen vast. De kunst is voldoende massa van deelnemers te genereren, die via directe ruilacties kunnen handelen. Een systeem moet simpel zijn, toegankelijk en goedkoop. Het is daarom goed wanneer het lijkt op iets wat er al is.”

Voor Wisselink was de keuze voor 'Givo' van het team Socialtec dan ook snel gemaakt: er komen helemaal geen tokens aan te pas. “Dat vind ik juist sterk: directe transacties zonder een munt. Niet proberen een alternatieve waarde in te voeren. Dat is volgens mij een doodlopende weg, waar Blockchainprojecten zeker last van hebben.” ■

Websites

- + Website van Odyssee Hackaton
- + Website van OCF2.0 over hybride bankieren
- + Website van winnaar Socialtec
- + Webmovie over opdracht inclusive banking

- + TEKST JAN BOM
- + FOTOGRAFIE DEBORAH ROFFEL
- + ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10
- + UITGEVERIJ ATTICUS BV
- + WWW.P-PLUS.NL

De challenge 'Inclusive Banking' werd mede mogelijk gemaakt door de Radboud Universiteit, Stichting OCF 2.0, de Triodos Bank, Engie, TNO en de Provincie Gelderland.

Ook jurylid Bas Wisselink koos voor 'Givo': “Dat vind ik juist sterk: directe transacties zonder een munt.”